

Kaukopalvelu FinELib-lisenssisopimuksissa

Kaukopalvelun koulutuspäivä, STKS
22.5.2008

Suunnittelija Paula Mikkonen, Kansalliskirjasto

Sisältö

- Mikä on FinELib
- Lisensiointiperiaatteet ja sopimuksen sisältö
- FinELib-aineistojen käyttöoikeudet
- Kaukopalvelu kv-lisensiointiperiaatteissa
- Kaukopalvelu FinELibin sopimuksissa

FinELib

- FinELib-palveluyksikkö
  - osa Kansalliskirjastoa ja Helsingin yliopistoa
- palvelee FinELib-konsortiota
  - yliopistot
  - ammattikorkeakoulut
  - yleiset kirjastot
  - tutkimuslaitoksia/erikoiskirjastoja
- neuvottelee keskitetysti e-aineistojen lisenssisopimuksia
- keskitetty Nelli-portaali -palvelu

FinELib-aineistot ja määrät

Lisensioidut tietokannat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 128 viitetietokantaa ▪ 278 hakuteostietokantaa ▪ 8 e-kirjakokoelmaa
E-lehdet / kokotekstilehdet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ n. 20 000
E-kirjat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ n. 295 000
Muut	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 viitteidenhallintaohjelmaa ▪ 1 kuvatietokanta ▪ 1 e-kirja-alusta

Lisensiointiperiaatteet

- **Sopimusehtoja (ml. aineiston käyttöehdot) määrittää lisenssipolitiikka**
    - Liber, ICOLC
    - FinELib-konsortion omat lisä- ja tarkentavat periaatteet
  - **FinELibin mallisopimukset**
    - Kansainväliset mallisopimukset pohjana (Nesli)
- => koskee FinELibin kautta hankittuja aineistoja

Sopimuksen sisältö

Lisenssi = käyttöoikeussopimus

Lisenssisopimus:

- Osapuolet
- Määritelmät
- Sopimuksen kohde, tarkoitus, kesto
- **Käyttöoikeudet (mitä saa/ei saa tehdä, ml. kaukopalvelu)**
- Lisenssinantajan ja –saajan sekä yhteiset velvollisuudet
- Vakuutukset ja vastuunrajoitus
- Sopimuksen purku
- Yleistä (sopimuksen siirto, muutokset, pätemättömyys, lain valinta, riitojen ratkaisumenettely, jne.)
- Liitteet

FinELib-aineistojen käyttöoikeudet

Aineistoa saavat käyttää aineiston lisensoineen organisaation

- **Auktorisoidut käyttäjät:**

- tutkijat
- opettajat
- muu henkilökunta
- opiskelijat

- **Paikalliskäyttäjät:**

- kirjaston tiloihin tulevat asiakkaat (usein suppeammat käyttöoikeudet)

> **Kaukopalvelu on poikkeus**

FinELib-aineistojen käyttöoikeudet

– Mihin lisensioitua aineistoa saa käyttää

- opiskelu-, opetus- ja tutkimustarkoituksiin
- kaukopalvelu usein vain opiskelu- ja tutkimustarkoituksiin

– Mihin lisensioitua aineistoa ei saa käyttää

- kaupallisiin tarkoituksiin
  - Kaikki suora tai epäsuora kaupallinen hyödyntäminen on kielletty
- koskee myös kaukopalveluaineistoa

FinELib-aineistojen käyttöoikeudet

- **Kaupallinen tarkoitus**
  - esim. myynti, jälleenmyynti, vuokraaminen, edelleen lisensointi tai muu taloudellinen hyväksikäyttö
- **Mikä ei ainakaan kuulu kaupallisen tarkoituksen piiriin**
  - lain edellyttämien kulujen periminen
  - suorien kulujen periminen käyttäjältä

FinELib-aineistojen käyttöoikeudet

Muutoin kuin sopimuksessa on sallittu, ei saa:

- toimittaa elektronista kopiota aineistosta organisaation ulkopuolelle
  - **Kaukopalvelu on poikkeus**
- sallia muun kuin auktorisoidulle ja paikalliskäyttäjälle pääsy materiaalin ja sen käyttö
  - **Kaukopalvelu on poikkeus**

Kaukopalvelu kv-lisensiointiperiaatteissa

– Kaukopalvelu on

- kirjastojen välistä toimintaa
- ILL= Interlibrary loan
- ei suoraan loppukäyttäjälle

Kaukopalvelu kv-lisensiointiperiaatteissa

- LIBER 1997
- Libraries should be allowed to make **print, fax or E-mail** copies of the data delivered by the publisher for **non-commercial interlibrary lending purposes**, within the fair-practices guidelines/the legal copyright regulations. They are prepared to discuss specific conditions for interlibrary lending in the electronic environment.
  - toimitus paperina, faxilla tai s-postilla
  - ei-kaupallinen kaukopalvelutarkoitus

Kaukopalvelu kv-lisensiointiperiaatteissa

- ICOLC 1998
- Providers should allow e-information (such as electronic copies of journal articles) to be used to generate copies (whether **in print or electronic form**) for **non-commercial interlibrary loans between two academic libraries** in support of their **teaching, learning and research missions**.
  - printatussa tai e-muodossa
  - ei-kaupallinen kaukopalvelu
  - akateemisten kirjastojen välillä
  - opetus-, oppimis- ja tutkimustarkoituksiin

Kaukopalvelu FinELibin sopimuksissa

- Kaukopalveluoikeus
  - Kokotekstiaineistoissa
  - Myös joissakin muissa aineistoissa
  - Ei vaadita viite- tai kuvatietokantoihin
- Jouduttu tekemään joitain poikkeuksia, esim.
  - Oxford University Pressin hakuteokset (OED, ORO, Grovet)

Kaukopalvelu FinELibin sopimuksissa

– Nykytilanne useissa FinELibin sopimuksissa:

Licensee may for ILL purposes supply a paper or electronic copy to a user of another library (whether by **post or fax** or secure transmission, using **Ariel** or its equivalent or via **email**, whereby the **electronic file is deleted** immediately **after printing**) for the purposes of **research or private study** and not for **Commercial Use**.

Kaukopalvelu FinELibin sopimuksissa

- Nykytilanne useimmissa FinELibin sopimuksissa:
  - paperisena, faxilla, sähköpostilla, Ariel tai vastaava
  - tilaavalle kirjastolle
  - opiskelu- ja tutkimustarkoitukset, ei kaupallisiin tarkoituksiin
    - pyritään saamaan oikeus käyttää myös opetustarkoitukseen
  - elektroninen tiedosto tuhottava tulostuksen jälkeen
  - loppukäyttäjälle vain paperituloste
  - yksittäisiä artikkeleita/osia aineistosta, esim. e-kirjat

Kaukopalvelu FinELibin sopimuksissa

Kustantaja voi haluta sopimukseen lisäksi kaukopalveluun liittyviä erityisiä rajoituksia:

- sallittu vain Suomessa
- sallittu vain akateemisten kirjastojen välillä
- kaukopalvelu ei saa korvata kirjaston omaa tilausta
- viittaukset meille tuntemattomiin kansainvälisiin tai esim. USA:n säädöksiin
- jne.

Esimerkki 1

- Members may for Inter Library Loan (ILL) purposes supply to a user of another library a copy of an individual document being part of the Licensed Materials by post or fax or using Ariel or its equivalent, whereby the electronic file is deleted immediately after printing and provided that the user receives a print copy and not an electronic copy, and **provided that such practice does not act as a substitution for a subscription**. Publisher permits Inter Library Loan (ILL) of articles or components of the Licensed Materials for non-commercial use.
- **Kaukopalvelu ei saa korvata kirjaston omaa tilausta**

Esimerkki 2

- Publisher grants license to use Excerpts as source material to fulfill requests as part of the practice commonly known as “interlibrary loan” on an Excerpt-by-Excerpt basis, provided that
  - (i) the request comes from an **academic or other non-commercial, noncorporate research library or non corporate public library located in the same country as the Institutions** and
  - (ii) the requested Excerpt is printed by the Institutions and mailed, faxed or scanned and transmitted using Ariel® document delivery software to the requesting library (i.e., direct electronic transmission of the requested article to the requesting end user is not permitted);
- **Akateemisille tai muille ei-kaupallisille tutkimuskirjastoille, yleisille kirjastoille**
- **Suomessa**

Esimerkki 3

- If it is understood that Licensee may wish to use the Archive for the purpose of of fulfilling occasional requests from other collections, a practice commonly called Interlibrary Loan. Licensee may use Materials that have been printed from the Archive in Interlibrary Loan **in accordance with U.S. and international copyright laws and conventions. Only printed Materials, and not electronic copies of such Materials, may be used in Interlibrary Loan.**
- Viittaukset kv-säädöksiin
- Vain paperikopiona tilaavalle kirjastolle

Esimerkki 4

Licensor permits Inter Library Loan (ILL) of articles or components of the Licensed Materials for noncommercial use **in compliance with Section 108 of the United States Copyright Law** (17 USC108, "limitations on exclusive rights: Reproduction by libraries and archives") **and clause 3 for the Guidelines for the Proviso of Subsection 108(g)(2)** prepared by the National Commission on New Technological Uses of Copyrighted Works.

> Viittaukset kv-säädöksiin

**Tarkista aina lisensioidun aineiston osalta,
onko kaukopalveluun oikeus ja millä ehdoilla!**

Halti-tietokanta (FinELib-aineistot)

<http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/finelib>

finelib@helsinki.fi

KIITOS!